

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiæ, 1605

Lvdovicvs Froes Alexandro Valignano Indiæ Præposito Provinciali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

fidem aspirat. Qui cum se Crucis imaginem secretò habere confessus esset, aliquodq; à me Christiano homine dignum mneumynum posceret, ei gratificandi causa marsupium seu bursam sericam IESV nomine intexto insignem dono dedi.

Catechumenorum frequens copia nunquam deest, in eoque exercitio tres Societatis nostræ fratres continuò occupantur, D. Pauli Cicamori subditos in Christianæ legis præceptis instituentes; qui cum ad aliam quandam imperio suo subiectam urbem proficiscetur, alios secum fratres adducet, quos nisi ex Funayend Collegio deligerem, eorumque opera in hisce prouinciis vterer, equidem tanto oneri succumberem. Quo non obstante Pater Viceprouincialis fratris Pantaleonis subsidium mihi nuper subtraxit, qui inter operarios, quibus in Christianitatis vindemia vtop, nulli diligentia ac feruore cedebat: quod quia maioris alicuius commodi causa ab eo factum est, patienter mihi ferendum existimo.

R. P. Equidè in hac Iaponia tanta animi delectatione perfruo, vt si quam triginta ferè annis peregrinationem ardentibus votis expetiui, diutius multo expetiuissem, diuturni desiderij nunquam me pœniteret. Quare vt de obtento beneficio misericordis Deo bonitati gratias meo nomine quàm maximas reddas, paternitatem tuam iterum atque iterum oro ac obtestor. Nam etsi linguæ peritiam adhuc nullam habeo, atque ob id concionari expedit nequeo: tamen Lusitanorum lingua coram Iaponensibus verbè subinde facio, quæ fratres deinde suo auditoribus idioma teponunt. Ex vrbe Vsûqua, 6 Non. Octob. 1586.

LVDOVICVS FROES ALEXANDRO VALIG

NANO INDIAE PRÆPOSITO PROVINCIALI.

Quoniam R. P. Gaspar Cœglius Viceprouincialis, Meaco Bungî, & Ximi prouinciarum primores sedulo comonefecit, vt propter nimiam locorum distantiam ac itinerum difficultatem, hanc in transmittendis vltro citroque litteris ratione seruarent, vt collectis, quanta diligentia fieri posset, ex tribus prouinciis litteris, prima ex Iaponia Cinã versus redeuntis nauis opportunitate vna omnes destinarentur: ea tantum hisce litteris profequar, quæ P. Viceprouinciali Maugafaco Meaco Bungî nauigari, primùmque prouincias istas lustranti memoratu digna acciderunt. Ac primùm quidè quatum ex profectione ista incommodi hu-

mana

manæ salutis hostis sibi metueret, ex impedimentis, quæ tribus annis continuis salutaris Patriis consilio iniecit, facile apparet. Primo siquidem anno vt Futaforus Nangafachorum hostis nauẽ qua P. Viceprouincialis veheretur raperet, raptamque in prædam abduceret author extitit. Sequenti Illustris vir Prothasius Arimandonus ne susceptum iter ingrederetur summo conatu obstitit, hoc prætextu quod Salsumam proficisci ipse statuisset, non sine periculo turbatum quæ vtroque absente emergere potuissent, vti litteris P. ipse Viceprouincialis ad te missis mōnuit. Tertio demum anno cum alia non offerretur profectiois commoditas, Ximonēchii nauem conscendere atque ex eo loco constitutum iter ingredi tentauit, trecentorum aut eorum impensa, quæ pro comparandis quæ ad navigationem necessaria erant fieri debebat. Quibus Nangafachi ritè procuratis Legati Salsumã missi superuenerunt, allatis a Salsumanis litteris, quibus ne hoc anno vel Būgum vel Meacum se conferret certas ob causas P. Viceprouinciali imperabāt, cum tacito mandato, vt si vel imperium detrectaret, vel profectus iam esset, eum insequerentur, & si nullo eum pacto ab incepto itinere deterrere possent, quæ sita occasione interficerēt. Suspiciabantur quippe non aliam ob causam Meacum eum cogitare, quam vt à Quabacūndono Tenzæ Domino obtineret, vt Bungis contra Salsumanos auxilium ferret, maximos omnium quos Iaponia hodie habet diuinæ legis hostes. P. Viceprouincialis communicato cum suis consilio ad duos menses differendum iter iudicauit, quia tum Iaponensium annus expiraret, atque ita in eunte vere non violatò Salsumanorum imperio discedere quocumque vellet integrum esset. Ne verò Patribus Gochinaiensibus morã diuturnior esset submolesta, fratrem Damianum pedestri itinere in acri hyemis præcipitio eò mittendum duxit. Ipse autem quadragesimalis ieiunij tempore pridie nonarum Martij, anno 1786, Nangafacho discessit, quatuor Sacerdotibus tribusque laicis assumptis, Ludouico scilicet Froes familiari suo ac consiliorum omnium conscio, Francisco Passio qui paucis antè diebus consilij capiendi causa de maximi ponderis rebus Sacaiã venerat; Francisco Calderone qui Collegij Funaiensis Rector designatus erat, ac Damiano Marino qui ex Seminario Arime, vofacq; vrbis Seminarij curam suscepturus missus erat; Ioanne Nicolao Laico pingendi artificio insigni viro, cui imagines Collegij Domusque Būgensis depingendi cura commissa erat; Damiano denique Iaponensi & Andrea doria Lusitano laicis P. Viceprouincialis comitibus.

Firandum itaque nauem dirigentes Christianos in littoralibus Nixatæ propugnaculis habitantes visere, constituunt; cuius rei certiores facti vno atq; altero miliari cū vxoribus & liberis nō sine ingenti lætitiæ significatione obuiam P. Viceprouinciali prodierunt. Cū verò Firandum delatus esset, Ioannem Baptistā Montanum & Ariam Sancem veteranos Societatis religiosos istic deprehendit, qui miro ex felici eius in ea loca aduentu gaudio perfundebantur. Angebatur quidem non mediocriter P. Viceprouincialis, ne Firandine insulæ Fixus (sic loci præfectum vocari ab incolis auguror) inueterato in Christianam religionem odio, sicut alias saepe, tum iterum ceptum iter impediret. Sed miro diuina voluntatis nutu factum fuit, non solū vt nauigantibus morā nullam injiceret, sed etiam ipsum P. Viceprouincialem nouo insolitoque humanitatis genere exciperet, cum Christianorum Firandinorum incredibili voluptate. Quin & vedligalium exactoribus ne quæ nauis secum veheret curiosius disquirerent, sed liberam illi nauigationem per omnes ditionis suæ fines concederent imperauit. At quoniam solemnitate Paschalis festiuitas in proximo erat, Elizabeth nobilis matrona Illustrissimi quondam D. Antonii vxor, cum melioris sexus liberis præcipuis post Gubernatorē proceribus, feruentibus apud Patrem precibus instabat, vt in omnium Christianorum Firandum insulam incolentium solatium, solemnem illic resurrectionis diem concelebraret. Sed tamen quia seria negotia in Meaco peragenda festinationem exigebant, occiduum tantū in insula commoratus nauim inde soluit, Christianis ad miliaria aliquot officii causa comitantibus. Secunda deinde nauigatione ad Ximonechium portum maximè celebratum in regno Nangato sub imperio Mori Amanguccini deuecti fuerit, ad quem veluti ad centrum quoddam ex Meaco, Bungo, Ximo commoda nauigatio patet. Quo loco nobilissimi cuiusdam pagani hospitio excepti erecto altari, tam in septimana sancta (vt vulgò vocatur) quàm sacratissimo Paschalis festiuitatis die reuerentiam diuinam celebrarunt. Quamuis enim in oppido Gochinato Dominica resurrectionis solennitatem traducere præoptassent, id tamen per tempestatem ventosque contrarios minimè tum quidem licuit. Hoc eodem loco, vna tantū mulier Agneta nomine, quæ ante 25 annos à P. Cosmo Torressio in sacro Baptismatis lauacro Christianæ militiæ nomen dederat, P. Prouincialis conspectui oblata, lachrymis præ gaudii magnitudine obortis Patribus aduentum gratulata, sacro missæ officio quotidie intererat, & penitentia sacramento, festiua solēnitatis die cū ceteris

qui Patres salutandi causa Bungo recēter aduenerant, expiata, peccatorum sordes omnemque admissæ culpæ reatū supplex deposuit. Ximonechio relicto Caminoxechium portum Regni Amaguccini a priori, vbi P. Fraciscus Calderonus cum fratre Nicolao morbo correptus remanserat, 35 miliaribus distantem attingerunt, ex quo in Bungum rectà erant trajecturi. Hic vêtis propitiis vsi bidui spatio ad oppidum Funai fuerunt deuecti: vnde cū iterum soluissent, & in Caminoxechium portum delati essent: in tēpesta nocte quum altior omnes somnus oppressisset, cū nostra alia quædam se navis coniunxit, qua nobiles quædam matronæ arcis Præfecto necessitudinis arctiori vinculo iunctæ vehebatur, quæ Patrum videndorum studio cū se eo accessibile palam confessæ essent; Patres illico è strato consutrexerunt, & accenso lumine duæ matronæ octuaginta annorum ætate venerandæ precatorias pilulas manu tenentes, duabus ancillis & seruo eiusdem panè ætatis comitantibus, nauim ingressæ, capite ad terram inclinato, manibus autem ad cælum sublatis immortales Deo immortali gratias humiliter egerunt, quod ante supremum vitæ diem Patrum vultum coram intueri singulari beneficio concessisset. Tandem quanam essent interrogatæ, Christianas se esse Amaguccinæ prouinciæ publicè testatæ sunt, à P. Francisco Xauerio, Iaponem primum omnium fidei dilatandæ causa ingresso, ante 37 annos per baptismatis regenerationem in Christianorū numerum admissas. Sed quia breuissimo interiecto temporis spatio, postquam baptismali aqua lustratæ essent, Vocidonus Amaguccinorum Rex violenta morte è viuentium numero fuisset sublarus; ipse conspicuo stemmate oriundæ, & diuturni exilii pœnam & atroces à Gentilibus contumelias, quod Christi nomen profiterentur, & a susceptæ fidei veritate recedere nollent, fuerant interea temporis perpessæ; licet nunc paulo mitius humaniusque sub tutela arcis Præfecti infidelis quidem, sed cognationis iure sibi conjuncti haberentur. Cumque sermo protraheretur diutius, Patris iussu Christi Seruatoris effigies artificiosè depicta coram allata fuit, quam humiliter in terram prostratæ adorauerunt. Sed quod ante Solis ortum discedendum nobis esset, ne spirituali omni consolatione planè viderentur destitutæ, vtque in suscepta olim fide magis magisque firmarentur; frater Damianus Iaponensis quantum mediæ horæ spatium patiebatur ad constantiam eas cohortatus, qua via ac ratione in æterni Dei cultu in posterū persisterent, monuit. tandem granulis aliquot consecratis, tum imagūculis quibusdā cereis agni immaculati impressione, & pōtificia

consecratione venerâdis a Patribus acceptis, magna eû sua Christianorumque qui aderant voluptate, nec sine gentilium qui in nauis erant aliquo etiam fructu reuerſa sunt. Patres autem ad Xuyacum portum per vniuersam lapontiam celebratissimum nauis direxerunt, ad quem, quia profectiois susceptæ rumor regionem Sacai peruaserat; Yacurodonus Augustinus quosdam ex seruis, merito Patrem honore exciperent, præmiserat. quibus honore causa comitantibus eû ad Murensem eiuldem Principis portum propius accederent, Principis frater, absentis fratris vices gerens obviam processit, aduentantesque gratulabundus excepit, ac sublimen amœnumque eos locum perduxit, vbi Sacellum visetur, in quo omnes postea Patres rem diuinam peregerunt. Quam autem tempeſtas non erat navigationi commoda, Patris Vicondonicæ provincialis hortatu, concio habita fuit corâ vxoribus præcipue Augustini ministrorum, regenerationis vnda iam antè ablatorum, hoc nimirum consilio, vt & ipsa Christianam fidem matrum exemplo amplecterentur, quod vt maiori cum fructu fieret, vxor fratris Augustini concioni interesse etiam voluit, in sancto exercitio eû ad dies aliquot incubuissent, septendecim non infimæ notæ matronæ Baptismatis Sacramento ab originali peccati sorde expiata Christianorû albo fuerunt adiuctæ. Inter alias autem quæ concioni intererant vna fuit idolorû cultu teris addictior, quæ quo tempore baptismali lauacro intingenda essent, Christiani mariti domo ne & ipsa baptizaretur egressa fuit. Postridie eû omnes matronæ Christianorum cœtui recedentes per baptismum adscriptæ sacrum audituræ ad templum conuenissent; & quidam ex Patribus beneficii, quo a Domino Dignitate affectæ fuerant, magnitudinem prolixius & feruentius verbis aggeraret; non sine miraculo factum existimo, vt in se reuerſa spiritu meliori agitata, ita sacris missæ cæremoniis capta delectataque fuerit, vt eodẽ temporis momento sacra vnda, quam paulo antè contumaciùs spreuerat, aspergi impensius efflagitarit. causa fuit vt producta concione in fide Catholica diligentius institueretur, & per paucis interiectis diebus per sacram ablutionem in Christianorum numerum referretur. A Murenſi portu Vicondonicæ profecti sunt, quod oppidum est in ditioe noua, qua Vicondonicus Vcondonus facta commutatione a Quabacundono fuerat inuestitus, accepto priùs à Iusto Tacazuchi oppido. In loco Araxo Iusti Vcondoni pater Darius, & eiuldem mater Maria, & non pauci alii non ignobili prosapia nati viri Principis ministri agebant. Hic etiam P. Organtinum & Gregoriû Cespedẽ & p

ei puos aliquot Christianos offendimus, qui P. Viceprouincia-
lis visendi causa ex regione Sacaiâ aduenerant. Quanquam autē
bona nobilium Acaximorum pars cum Vcundono in Quabacū-
doni fabriibus operibus distinebatur; Darius tamen ceterique
grandioris ætatis viri, vna cūm prænominatis Patribus, P. Vice-
prouincialem in litorali ora excepturi prodierunt, cum stupenda
penē omnium exultatione ac applausu, dataque & accepta mu-
tua salutatione ad templum quoddam nouum, ac ingens Darii
sumptibus immortalī Deo excitatum, vna omnes contenderunt,
vbi apparatus adhuc aliquos videre licebat in aduentum P. Vice-
prouincialis factos, quem ibi Paschalem solemnitatem traductu-
rum sperauerant. At quia tempus erat nauigationi maximē ido-
neum, vix duabus illic horis commorati eodem die in portu
Feongo egressi, postridie secundo cursu in Sacaiâ prouinciâ per-
tulerunt, quinquagesimo postquam Nangazacho discesserant
die. Frequens Gentilium numerus ad Patrum aduentum ad litus
accurrit, quorum tamen nemo grauius quicquam in quenquam
vel dixit vel fecit, tanta est hominum in tales viros modestia ac
humanitas. Hoc in loco P. Organtinus domum exstruendam cu-
rauerat, omnibus ferē Sacaiâ ciuitatis ædibus eminentiorē, &
ab omni vrbs parte conspicuâ, exiguâ quidē propter situm angu-
stiorē, structura tamen & architectura admodū insignem. In edi-
tiori siquidem ædium parte crucis effigies conspiciebatur mari
imminens, in quo nauigantibus eminus apparet. Fuit crux illa
primū Christi vexillum in vrbe ista tam celebri tamque frequenti
ad diaboli imperiū infringendum erectum, quatuor Bonzorū,
hoc est Sacerdotum gētilium, templis cinctum. Hic integri penē
mensis moram P. Viceprouincialis traxit, partim Christianorū
causa qui vndeque eō confluebant, partim vt non minimi
ponderis negotia per opportunitatē conficeret. Cumque triduo
se Vosacæ continuisset, Regem Quabacundonum salutaturus,
qui Sacaiam rum fortē aduenerat, aulam regalem adiit. At verò
quoniam rem non ingrati me facturum R. T. confido, si, quā-
to honore quantaque humanitate P. Viceprouincialem Quaba-
cundonus exceperit, paucis fuero complexus: opera precium fue-
rit de dignitate, opulentia, potentia, imperiique amplitudine qua
antecessorem suum Nobunangam longo interuallo superat, nō-
nulla præmittere. Dignitas autem eius talis est ac tanta, vt quam-
uis magnæ & præcellētis authoritatis Princeps Nabunanga fuis-
set, nunquam tamen ad illud honorū fastigiū pertigerit, vt Qua-
bacundonus (quē summi imperii titulū esse suspicor) salutari me-

reretur. Omnis auri argentiq[ue] vis, & quicquid pretiosarum rerum est in tota Iaponia, huius potestati subiectum est: tantaq[ue] veneratione colitur, tamq[ue] promptam obedientiam ei omnes exhibent, vt pari facilitate, quaquilibet Paterfamilias in domesticos suos vtitur, hic potentissimis Iaponis regibus imperitet, quos pro arbitrato suo nunc regna priuar, nunc alio habitatu mittit, nunc in eorum dominatu omnia pro libito commutat, maioris in crementum potentiaq[ue] ansam praecidens. Praecipui regni sui proceres pretiosa ipsi in vrbe Vosaca palatia suis impensis extruunt, adeo vt quae parte Sacaiam respicit, Tennogium versus ad quatuor millia passuum vrbs extendatur, & ab alio latere sumptuosis aedificiis iuxta in modum augeatur. Muri, turres, palatia, caeteraq[ue] aedificia adeo splendide, sumptuose, magnificeq[ue] sunt extructa, vt multis parazangis Nabunange opera omnia in Anzuchiana vrbe excedat. Vtque plenius singula diducam, pro certo tibi constet, toto istius trimestri, quo P. Viceprovincialis in vrbe Gochinata commoratus fuit, & multo etiam antea in hunc vsq[ue] die, in effodiendis nouae arcis fossis sexaginta hominum milia nulla interposita mora laborasse. Inter quos non pauci Iaponici regni Primates, vt caeteros in officio continerent, operi accelerando praerant. Arcis muri lapidei sunt, non minori ferè latitudine quam altitudine. Ne verò operationum multitudo confusionem pareret, singulis operum praefectis suis erat ac proprius designatus locus, in quo operi incumbere. Nocturno autem tempore non paruus operariorum numerus continuo scaturientem in ipsis fossis aquam exhauriebat. Nihilque in hoc argumento est maiori admiratione dignum, quam vnde in tanta lapidum saxorumq[ue] inopia, tanta tamen eorum copia & educatur & aduehatur: cui incommodo hac ratione occurrebat. Primatibus prouinciarum circum circa ad 30 & amplius miliaria, naues integras saxi lapidibusq[ue] cuiuslibet generis onustas imperabat. Et quidem Sacaiæ vrbs ciues ducentas in singulos dies pendebant, adeo vt ex editioe aedium nostrarum parte mille subinde naues explicatis velis pulchroq[ue] ordine ad Vosacannum portum contendere videremus. Tum in exonerandis nauibus ea cura eaq[ue] diligentia utebantur, vt sine capitis vitæq[ue] presenti periculo lapidem vnum loco mouere, ac in alium transferre auderet nemo. Deinde quo magis magisque opus acceleratur, si Praefectorum Architectorumq[ue] aliquis vel in minimo deliquisset, aut expectatam in promouendo opere industria non adhibuisset, dignitate opibusq[ue] ereptis, exilio è vestigio plectebatur. Præter verò turres ac valla, quæ propter celsitudinē

regula-

regularumque deauratarum fulgorem eminus in arce conspici-
bantur, plurima adhuc miræ pulchritudinis ædificia extrui cura-
bat. Ad maiorem præterea potentiaæ ostentationem (neque enim
vt ipse palam fatebatur, quicquam magis cordi habebat, quam vt
nominis sui memoriam ab interitu vindicaret) in Meaco tria stu-
pende prorsus magnitudinis monumēta moliebatur, quorū prio-
ra duo ad opus ferè suæ perduxit. Primū propugnaculum e-
rat non procul à Dairi palatio, Vosacanae machinae structura &
n. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. non ab simile, in quo eodem tēpore, quo ad Vosaca-
nam molem tanta hominum multitudo occuparetur, 60 quoque
hominum milia diurno nocturnoque opere exercebantur. Et si
verò qui operi huic præerat, iuuenis erat, agnationis illi iure cō-
iunctus, non paruo nobilium numero stipatus: ipse tamen Qua-
bacundonus (quod acumine & industria nullo suorum esset infe-
rior) animi laxandi causa interdum ad decem dies in Meaco, nec
minori temporis spacio Vosacæ commoratus opera lustrabat. Al-
terum monumentum palatium erat superbum herclè ac magni-
ficum Regi Japonis positum; quod antiquorum Japonis Regum
palatiis nec magnificentia cedebat nec mole. Tertiū porò erat
ingens ac opulentum templum in vrbe Nara, cuius principium
vidisse te memini in regno Iamari iuxta tēplum illud, in quo mil-
le Fotoquorum (Idola esse conicio) simulachra auro magnificè
obducta visebantur. Non quidem quòd pio religionis affectu
erga varios deos afficiatur, sed ad nominis tantum potentiaque
ostentationem. Quantum autem sic templi huius splendor & ve-
nustas, ad Patrū qui in Meaco habitant officium spectat scripto
litterisque prodere; illi siquidem non audita sed visa referent, que
enim de eius opulentia vulgò narrantur, fidè superant. Iussit præ-
terea Aqueccinam arcem (quam te aliquando vidisse arbitror) Sa-
camoram nomine iuxta vomium lacū in humiliori Frenogiamæ
vrbis parte solo æquari, regio edicto decernens, vt per Voceum
deinceps viatores iter facerent, quo in loco hospitatum te subin-
de fuisse credo, cum ex Meaco Anzichiamā tenderes. Quin etiā
omnes qui iuxta Meacū sunt agros & prædia, ex quorū prouēti-
bus Bonzi (hoc est idolorum sacerdotes, qui illic sua habent mo-
nasteria) multiq; alii sustentabātur; certa mensura ac limitibus di-
stingui separariq; iussit, ac in suum postea vsum conuertit. Aydo-
nus, qui Quabacundono est à secretis, fidè nobis fecit, quod pro
vna parte orizæ, quæ ex dictis agris colligitur, collectaque aliis in
locis distrahenda exportatur, nongentorū Gochorum (Japonicæ
monetæ species est) millium summa percipitur, quæ nōgentorum

millium Tarrorum Iaponicorum summæ responderet, quam si ad nostram monetam reducere libeat, decies centeorum millium aureorum summâ (milionem Arithmetici vocant) transcendens. Finem non esset habitura epistola, si stupenda Regis Iuius opera sigillatim recensere præsentis esset instituti. Metuebamus & quidē non mediocriter & nos & Gochinaia vrbis Christiani, quo vultu P. Viceprouincialem esset excepturus, idque propter viri fastū & summâ qua apud omnes valet existimationem, quæ talis et ac tâta, vt Reges ac Principes, qui officii causa ipsum subinde accedunt, tanquã priuatos aspernetur. Sed quia solius Dei est Principū corda pro diuinæ voluntatis suæ nutu dirigere, in iis præcipuè quæ ad cultū suū pertinent; animum eius alioqui ferocem & arrogantem adeò compescuit, vt nullus vnquam Iesæ regionis Princeps majori cum humanitate nostros exceperit. Quarto Nōnarum Maii P. Viceprouincialis, comitantibus nonnullis Societatis nostræ Patribus & Iaponensibus aliquot nobilibus adolescentibus, Regalem aulam adiit, ac à Simone Aydono Scriba & Regio medico primario, Christianis quidē, sed Regi gratissimis ad Quabacundonum deductus fuit. muneribus tamen secundum Iaponici regni vsū ad Regem regiamque coniugem præmissis quæ vtrique grata acceptaque fuisse non obscuris indiciis declararunt. Dum autem oblata munera Rex attentius aspiceret, nostrum atrio quodam regia planè magnificentia instructo, tigrium aliorumque animalium exuuiis aulæque inestimabilis pretii ornatum intrmitteremur opitulabamur. Ac paulo post de aduentu nostro certior factus præcipuos aliquot heroes Matazaimoan scilicet trium regnarum Principem, Regem Tangi, tum Monarchæ regni aliorumque locorum legatos secum retinuit, hoc consilio, (ipse asserbat) vt quanta humanitate nos excepturus erat, testarentur. quocirca eos, vt in atrio nos conuenirent ac sermonē nobiscum miscerent, monebat. Quos tamen paruo interiecto spatio reuocabant. Cumque denuo essent ad Regem ingressi, ac ordinatim quisque suo in atrio variis picturis affabrefactis illustri consistere P. Viceprouincialis genibus flexis & capite decenter inclinato cæteris pari reuerentia subsequenter coram Rege cōstitit. Præcedebat Scriba, & clariori voce singulorum nomina proferebat. Mox cum omnes consurrexissimus, ad atrii vsque ianuam retrocessimus. Quabacundonus in sublimi solio condecorat, tanto nobis intervallo semotus, vt faciei eius lineamenta ægre discernere, verum vt ad regalem thronum propius accederemus illico præcepit, cæteris heroibus recedere iussis, vnico Iusto Vedo dono

dono excepto, quem, quod Christianus esset, vnâ nobiscum acce-
 dere voluit. Quod certè Christiano Principi coram tantis viris
 ex Regis ore audire admodum erat honorificum. Iussit præterea
 in duabus lancibus fructus quosdam recentes ex diuersis provin-
 ciis aduectos aliaque nonnulla edulia præferri, quæ, vt majori
 nos honore afficeret, nobis quoque gustanda offerebat. Lances
 autem à duobus Christianis ferebantur, quorum alter Scriba erat
 regius, alter adolescens Regi acceptissimus, cui Quinosquedo-
 nus nomen erat. Patres regio obtemperantes mandato ex vtra-
 que lance nonnihil degustabant. Tum regali relicto folio ad Pa-
 tres propius accessit, cum P. Viceprouinciali de varis rebus, quas
 secum agitabat, verba faciens. Deinde cum P. Ludouico Froes
 P. Viceprouincialis interprete aliàs sibi etiam viso & cognito in
 colloquium congressus, aliquarum illi rerum memoriam refri-
 cabat. Collaudabat etiam idque repetitis vicibus pium Patrum
 zelum, quo stimulante in Iaponiam venerant, nihil aliud ani-
 mo versantes, quam vt Dei immortalis honorem diuinæque le-
 gis cultum propagando magis ac magis augerent. Addebât præ-
 terea vniuersum iam pænè Iaponis regnum suo parere imperio,
 ex quo neque plures in eo prouincias, neque ampliores opes cõ-
 cupiscere, se coram nobis fatebatur, solius nominis famaue im-
 mortalitate, quam rebus egregiè gestis parauerat, cõtētus. Qua-
 propter in hanc sibi imposterum curam incumbendum esse aie-
 bat, vt rebus Iaponensibus ex animi sententia compositis, omnè
 imperii molem in fratrem Mindonum transferret, quo facto bel-
 li impetum omnem in Carream & Cinam conuerteret, cuius rei
 conficiendæ causa ligna præcidi ad bis mille nauium classem in-
 struendam curârat. A patribus nihil maiori studio contendebat,
 quam vt à Lusitanis naues grâdiorens duas rebus omnibus neces-
 sariis instructas obtinerent, quarum pretium & liberalissimè per-
 solueret, & tam Gubernatori quam cæteris vectoribus promptis-
 sima in singulos menses solutione satisfaceret. Tamen autem
 expeditionem istam morte interceptus non conficeret, nullam
 inde animi ægritudinem sensurum se asserbat, dummodo com-
 muni totius populi voce iactaretur, ipsum totius Iaponici regni
 longè potentissimum fuisse, cui rem tam arduam tamque diffici-
 lem tentare nec animus defuisset nec vires. Si verò ex voto expe-
 ditio suscepta succederet, vt imperium eius Cinenses non detre-
 ctarent; neque se regnum ipsi ablaturum nec imperii sedem illic
 fixurum promittebat, sed solo supremi dominii titulo conten-
 tum recessurum, templa ad Dei cultum promouendum passim

erigenda curaturum, regni que incolas ad Catholicam fidei amplectendum coacturum; quodque amplius est, mediam Japonicæ ditioris partem se ad Christi religionem suscipendam iam tum impulsurum. id autem cum tanta benevolentia significatione dicebat, ut qui circumstarent, & sublimis eius spiritus arrogantemque animum probe nouissent, in admirationem raperentur. Mandabat insuper ut maioris arcis portæ ac fenestræ undique panderentur, se quippe eam nobis velle ostendere subindicans, dumque ministri iussa peragerent, Iustus Vccondonus nos in amplissimum atrium per conclauia quædam, regali planè magnificentia ac luxu ornata, ac per hortos etiam amoenissimos deduxit. Tandem arcis portis apertis, vna duntaxat Beconina, hoc est, muliere vertice raso, monialis instar, quæ clauis præferbat comitante descendit, cumque in ipso ingressu substitisset, omnes P. Viceprovincialis comites, ut & ipsi loci situm & pulchritudinem contemplantur, ascendere iussit. Aduocatisque vna ingrederentur, Iusto Vccondono, Ioachimo Riuo, ac Xina Magdalena præclaris animi corporisque dotibus illustris matronæ marito, reliquis omnibus et si fidelissimis Regique acceptissimis proceribus exclusis, solis Christianis arcem intrandi omniaque loca secretiora lustrandi facultatem indulxit. Ipse autem Rex tanta facilitate animique benignioris mansuetudine præcedebat, ut et priuati viri personam induisse omnes crederemus. ad eum ut per loca quadam transitu difficiliora eundem esset, subsistere nos & cautè progredi monebat: atque ita ad octo tabulata ascendendo peruasimus, apertis in occursum nostro conclauibus aureis argenteisque laminis, pannis, & incomparabilis pretii vestibus, tum armorum telorumque omni genere refertis. Alio item loco tantam atcarum sermorumque copiam conspeximus, ut si singulorum in singulos oculos stupore omnes corripere. Tametsi vero Japonenses stratis lectis uti non assueuerunt, duos tamen ibi vidimus splendide ac magnifice auro cæterisque ornamentis, quæ in Europa magno aestimantur, instructos. Alio item loco ex auro solido portatilem cameram totis innixam aspeximus. Quabacundonum quocumque se verteret puella, annos nata tredecim, regio ornatu gladium eius manu tenens præcedebat, cuius rei causam esse arbitror, quod in atce hac mulierum tantum ministerio utitur, quæ sunt numero penè trecentæ maximorum Principum filia, totidemque & fortè plures ancillæ, quæ his inserviunt. Cùmque ad tabulata iam aliquot penè trassemus, vultu ad nos conuerso num fatigati essemus sciscitabatur, ac dicto citius eiatæ

nonnihil

non nihil (suauissimi potus genus est) ex pretiosissimis vasis depro-
 mi nobisque propinari mandauit. Cum verò ad arcis fastigiũ per-
 uenissemus, aliquam moram fecimus iucundo agrorum aspectu
 quos inde commodissimè videre licebat delectati. Ad imam arcis
 partem 60 milia operariorum continuis laboribus distineban-
 tur, qui quòd Regis præsentia & colloquio liberiore nos frui a-
 nimaduertent, non mediocri admiratione tenebantur. Tandè
 cum descendissemus, & ad sedendum se Rex composuisset, allidè-
 ribus nobis dixit continuisse se prouincias omnes quæ ad Austrũ
 sunt diuidere, eosque qui imperio reluctarètur armis cogere, que
 cum nihil dissimulans narraret, tantam hilaritatem vultu prode-
 bat, vt facile intelligeremus, sine omni metu ac suspitione eum
 mentis suæ arcana apud nos deponere. Eodem temporis ferè
 puncto, disputationis cuiusdam illi in mentem subiit recordatio,
 quam P. Ludouicus Froes & frater Laurentius Iaponensis in Me-
 saco coram Nobunanga contra Sacerdotem gentilem, cui Nicius
 Tozomirius nomen erat, sustinuerant; in qua cum se Sacerdos e-
 uidentibus rationibus conuictum fateri cogeret, tanto animi
 furore ac rabie in fratrem Laurentium ferebatur, vt arrepto No-
 bunanga ense violentas illi manus inferre pararet. Cum itaque
 disputationis huius mentio incidisset, Ego quoque (inquebat) tũ
 ter potis præsens eram, eandemque vobiscum opinionem susti-
 nebam. Quo dicto confurgens fratrem Laurentium iam senio gra-
 uem adibat, ac manu capiti eius imposita, hic (inquit) quæ dico
 probè intelligit, quod cum ita sit cui subitices? & non potius quæ
 animo tecum cogitas eloqueris? Quòd si imperij nostri tempore
 facinus tam indignum perpetrasset, mortis supplicio vindicandũ
 iudicassem. Paululum deinde progressus in illustrium mulierum
 cubiculo confedit, quibus Patres videndi veniam cõcessit, ac Ma-
 gdalenam, cuius antè facta mētio fuit, & Ioannam Zongui vxorẽ
 Dairi cognatã Christianam proprio nomine compellans euoca-
 uit. Hic iterum potum nobis propinati iussit, Christianis matro-
 nis ciphos tenētib; quos ab iis accipiēs Rex manu sua primũ P.
 Viceprouinciali, deinde cæteris ordine porrexit, qui maximus, ho-
 nor fuit quem potuisset nobis exhibere. Neq; enim (vti pro certo
 ministri affirmabant) vllũ vnquam Regẽ, qui eius visendi salutan-
 dique causã aduenerat, vel tertia honoris parte quò nos dignatus
 fuerat affecisse visus est. Addebat præterea statuisse se in Iaponiæ
 diuisione Iusto Vcondono & Rinea Augustini patri tũ præsenti-
 bus Figense regnũ permittere, potru tamen Nangazachico Eccle-
 siæ Patribusq; relicto. Quod tamẽ nisi Iaponēsis rebus planè cõ-
 firmatis,

firmatis, obsidibusque acceptis, se facturum negabat. Hanc enim
 inire se velle rationem dicebat, ut Figensis regni primatibus Pa-
 tres odio non essent. Quin hoc quoque iis persuasum volebat, ut
 nullius adductum persuasione, sed proprio motu donationem illi
 lam Ecclesiae fecisse. Atque ita transmissis duabus aut tribus ho-
 ris in istis clementiae humanitatisque officiis, discedendi potesta-
 tem tandem nobis fecit, nobilibus quibusdam matronis imperat-
 ut allatis clauibus per portam quandam secretam vico in quo do-
 mus nostra erat vicinam nos dimitterent. Cum autem regale pa-
 latium P. Viceprovincialis egressus esset, Minocaudono Quaba-
 cūdōni fratri operi cum ceteris regni proceribus intento mun-
 ra mittenda curavit. cui cum nunciatum esset, P. Viceprovincialis
 eius visendi causa adesse, per medias operariorum turmas festi-
 nans accurrit, ac P. obviam factus capite reuerenter demisso, ca-
 terisque de more adhibitis caeremoniis, de munere oblato gratias
 illi prolixè egit. Postridie Toquinus Quabacūdōni Protophylax
 eius felicem prosperumque visitationis successum nobis congratulatur
 laturus accessit, qui cum Seminarij nostri plurimos eosque nobil-
 issimos adolefcētes quasi pullulantis fidei nouellos surculos cōtra-
 retur, in hæc verba prorupit: Cum regnorum vnde oriundi erant
 mus ab Iaponia solo nobis aded incognito ac peregrino, in quo
 tantas nos sæpe molestias sustinuisse acceperat, distantiam an-
 no secum ac cogitatione subinde volueret, cumque præterea
 Vosaca tantis sumptibus tam copiosum iuuenum numerum alios
 aliosque etiam vtriusque sexus homines fouere nos attentiùs per-
 penderet, idque solius fidei legisque diuinæ ampliandæ zelo, hoc
 omnino non posse affirmabat, quin quicumque hæc secum animo
 agitaret frequentius, conatibus nostris impensius faueret, cui
 rei intuitu paratum se asserebat ardua quaque pro religionis So-
 cietatisque nostræ incremento & suscipere & præstare. Cumque
 nobis recederet, pro recepta iam olim Iaponici regni consuetu-
 dine, quendam ex Patribus secum abduxit, qui pro studij fauori-
 que magnitudine, quo erga nos pridie illius diei usus fuerat, Quaba-
 cūdōno gratias suppliciter affectu ageret: Ex quo factum
 atque ingressus esset Rex sciscitabatur, quomodo pridiani diei fa-
 dium ac singularis beneuolentia qua nos exceperat P. Vicepro-
 uinciali arrisisset. Pater vultu humiliter demisso modestè gra-
 terque respondit, integrum istum diem magnamque etiam suble-
 cutæ noctis partem in templo Patres traduxisse, gratias Omnip-
 tenti Deo persoluētes de summo fauore, quo Regiæ Maiestati et
 ga nos uti visum fuerat: cuius beneficij nomine se tantum illi de-
 bet.

RERVM INDICARVM.

3

bere, quantum mortalium nemini palam fatebatur. Placuit Regi Patris Oratio, qua clementer audita eum humaniter dimisit. Postea ex matronis Christianis quas in arce ista Regi famulari modò diximus nunciatum nobis fuit, Quabacundonum ad multam vsque noctem cum Regina coram Christianis matronis aliisque, quarum ministerio utitur, prolixè magnificèq; de nobis fuisse locutum, eumque indoluisse, quòd Reginae faciem Patribus non ostendisset, Reginaque respondisse sibi neutiquam id displicuisse, eiusque rei cogitationem nullam in animum eius ascendisse, quippe quæ in regali palatio omni virorum aspectu congressuq; carere iam pridem assueuisset. Regemque iterum hunc Reginae sermonem sic excepisse, ut nullam ex isto congressu vel infamiam vel periculum metuendum esse affirmaret: tum quòd exteri essemus, tum multo etiam magis, quòd bonitate ac morum modestia & vitæ continentia ab Iaponensibus plurimum distaremus. Quo dicto muneribus à Viceprovinciali oblatis iterum productis, vestem vidit, (Iaponenses Dobucum patrio idiomate appellant) quæ Regi præ cæteris rebus erat acceptissima, quocirca Regina ea vestiri, vestitamque semel ac iterum obambulare coram ipso voluit, eamque durante de Patribus instituto sermone Regina exuere non permisit. Intelleximus ampliùs Reginae his verbis apud Regem fuisse usam, suspensio se animo metuisse semper, Regem iis mansueti animi iudiciis Patres non excepturum atque ipsa optabat, tum quòd exteri essent, tum quòd legis fideiq; quæ profitebantur & honor & dignitas omnia clementiæ humanitatisque officia promereretur. At postquam renunciatum sibi esset, nihil ad summum eius erga nos beneuolentiæ significationem addi potuisse, incredibilem percepisse voluptatem, eoque nomine immortales Maiestati suæ se gratias agere. Quod certè Reginae studium, uti alia etiam quæ deinceps ostendit propensi in nos animi signa, singulari Dei beneficio adscriptimus, eoque magis, quòd ad illud ferè temporis momentum auerso animo tam nos quàm Christi legem fuisset aspernata. Percunctabatur præterea Quabacundonus ex matronis quæ aderant, an Patrem ante diem illud vidissent nunquam? an vultum eius in templo nostro secundò conspici expeterent? Cumque velle se cum bona Maiestatis suæ venia respondissent, petitam facultatem ipsis clementer indulset, quam ipsæ singularis gratiæ loco reputarunt, quòd rarissimè cuiquam ipsarum arcem egrediendi potestatem solet concedere. Addebat deinde demirari se, quòd Christianæ matronæ gratias sibi non egissent, de amoris beneuolentiæq; notis quibus nos fuerat complexus.

plexus.

plexus. Duas deniq; ex Christianis mulieribus acerbius redargebat, quòd cum ciphum Patribus ipse offerret, tempestiuè non accurrissent. Postero item die cum diuersarum Prouinciarù Primatibus congressus, quum de nobis sermo incidisset; Soyegus quidam Chianoyi Præfectus in Vosacana nostra ecclesia iuuenem esse aiebat Vincentium nomine, præstanti eruditione excitatiq; ingenij adolescentem, qui cù Giensianorù sectæ arcana addiscere curiosius efflagitaret, vt ad eum finem Bonzi cuiusdam operam in monasterio quodam vti cepisset, se consultore factum esse affirmabat, vt ab illo proposito resiliere. Cumque interrogari Quabacundo quam præstiti officij causam afferret respondisset, consilio id à se factum esse, quòd Christiano homine indignum dicaret, si Giensianorum secreta rimaretur, vt is probè percepto contra eos acrius insurgeret, pessimè eum ac iniquissimè fecisse plàm professus est, Christi que legem Giensianorum sectæ prærendà esse verbis auctoritate ac maiestate plenissimis constanti asseuerauit. Addam præterea, quòd quodam sanctæ (vt vulgò dicitur) hebdomadis die, antequam Gochinaiam P. Viceprouinciam accessisset, nihil tale nobis expectaribus, nulloq; apparatu factum Quabacundo Nabunanga filio & fratre alijsq; diuersorum Principibus stipatus Collegij nostri septa intrauit, ac in templum à P. Gregorio Cespede introductus iuxta altare quoddam sededit, & audieribus omnibus de quadà Seruatoris nostri imagine in altari erecta multa subtiliter & acutè interrogauit. Quibus singillatim Pater respondisset, adductas ab eo rationes cõprobare subiunxit, probè nobis cõstat optimi Patres Bõzo Vosacano esse meliores, idque vitæ vestrae morumq; tum puritas tum integritas qua illù lógè superatis aperte testatur. Neq; etiã ignoramus vos ab alijs quoq; vitijs, quibus Bõzus hic aliq; Idolorum Sacerdotes dediti sunt, esse immunes; ex quo liquidò apparet, quanta eorum vitæ innocentia præcedatis. Nihil ferè legis vestrae præceptis continetur, quod nobis nõ magnopere probetur, & nisi vnicus ille articulus quo vxorum pluralitas inhietur scrupulum iniceret, omnino impedimèto reiecto illà e vestigio amplecterer. Iusserat interea Pater aliquid lautioris cõdimèti adferri, q; cum leuiter gustasset, ceteros vt aliquid inde sumerèt inuitauit. Quãquã autè omnia ista propensissimi in nos animi signa paruo estimanda sunt, vti reuera quoties animù à terrenis rebus abducimus, ac ad caelestium cõtemplationè attollimus paruo estimamus, quippe quibus præter diuini fauoris studium omnia sordere ac vilescere debeant, tantum tamè a cuiuslibet gradus ordinisq; hominibus in Principum gratiam momenti

momēti reponitur, vt experientia ab initio fuerimus edocti, nihil
 ad Iaponicę gēris cōuersionē singulari Dei prudētia magis nobis
 profuisse: Quod vel hinc maximē apparuit; Quoniā ex quo vulgō
 innotuit Patres apud Quabacūdonum in honore & pretio habe-
 ti, cōeperunt pleriq; & tepla nostra frequentare crebrius, & sacris
 cōcionibus interesse frequentiūs, adeō vt nō rarō quater vno die
 cōciones habeātur, neq; vnquā in populo tā frequētī verba fiunt,
 quin Deo conatus nostros dirigēre ad Christianorum gregē noua
 semper fiat accessio, plurimis per baptismi Sacramētum in Christi
 fidelium numerū adscribi postulātibus, Quod vt cum maiori fidei
 incremento succederet, tria à Quabacūdonō obtinere P. Vice-
 prouincialis obnixē laborabat, quæ vt impetraret plura iā tum sa-
 crificia Patres obtulerat, frequētēsq; ad Deum preces effuderant.
 Primum erat, vt permissu eius per omnes Iaponici regni prouin-
 cias diuini verbi sementē nemine reluctante Patribus facere lice-
 ret. Alterum, vt Collegia nostra ac tepla ab vniuersali quodā mili-
 tum recipiēdorum onere liberatētur, quo per totā Iaponiam Bō-
 zorum hoc est sacerdotum gentilium monasteria grauantur, quæ
 belli tēpore primū à militibus occupātur. Tertium porrō erat,
 quod cum Iaponicę ditōnis primates à subditis grauiā quēdā o-
 nera exigere passim cōsueuissent, ab huiusmodi muneribus regia
 auctoritate redderemur immunes. cumq; varias inuissemus ra-
 tiones, quibus quod sequebamur faciliūs cōloqueremur; ob id sci-
 licet quod paucos nouissemus, per quos tātā gratiā à Faxiba Qua-
 bacūdonō nos obtēturos sperabamus: Tandē P. Viceprouinciali
 in mentē subijt, nō posse maiore cum facilitate rē istā à quoquā
 confici quā à Regina; cui licēt Christi fidem necdum esset am-
 plexa, sed Idolorum cultui ita adhuc addicta, vt rebus Christia-
 norum non vsque adeō faueret; firma tamē diuinæ gratiæ spe sub-
 nixi vnanimi consensu negotium istud committendum esse iudi-
 cabant, eoq; magis, quod mira dexteritate duæ matronæ Chri-
 stum professę Magdalena videlicet & Ioanna ad obtinendū quod
 animo meditabamur viam strauerant, factumq; non sine numi-
 nis inspiratione credimus, tanta sollicitudine fidei suæ cōmissum
 negotium Reginam procurandam suscepisse, vt rei bene gerendæ
 opportunitatem vltro inuestigaret, occasionemq; Regis in tē-
 pore conueniendi studiosius captaret. vsque ex voto nostro om-
 nia succederēt felicius, nocte quadā litterarum quas Regis sigillo
 & subscriptione muniri postulabamus exēplar secretò sibi trans-
 mitti iussit, quas tanquā a se maturē excogitatas Regi per occa-
 sionē signādas offerret. Nos tanti momēti rē neuriquā negligē-
 dam

dam rati quàm potuimus accuratissimè perscriptas litteras à
Reginam secretò etiam destinauimus, quas illa Regi marito
suis obtulit ita tempestiuè, vt cum singula quæ pro nobis face
credebamus accuratissimè nos fuisse complexos existimarem
Rex diuino stimulante spiritu quæ nos omiseramus ipsè suppl
uerit. At circa articulum quo à nobilium Iaponicæ prouinc
priuatis quibusdam muneribus, quæ à subditis exigere pro
quilibet iure solet, liberos ac immunes reddi suppliciter conte
debamus; heroico ac Christiano Principe digno elogio non cu
omnium admirationem articulum istum superuacaneum esse
spondit, ob id scilicet, quòd in vniuerso Iaponis regno nemini
fore persuasum habebat, qui Patribus aliqua in re molestiam
gotiumque facessere aut vellet aut auderet. Auditis tamè & (e
est ingenii perspicacia) approbatis rationibus quæ ad id obtin
dum nos induxissent, quòd petebamus liberaliter indulgere
quòd in litteris desiderari videbatur ingeniosè supplēuit. Nu
cùm in exemplari per Reginam oblato potestatem nobis fieri
flagitarem, vt nemine reclamante in regnis suo imperio pa
tribus Dei Euangelium omnibus annūciare permitteretur; loci
istum sic correxit, se cùm Quabacundonus esset, æquali cum I
riano & autoritate & imperio, totius Iaponis Dominum esse
propterea non (*In regis eius*), sed eius loco (*In vniuersa Iapo*
substituēdum monebat. Alterum, quòd cum stupore quodā
nes admirabantur, illud erat, Quòd bina litterarum apertam
(vulgus patentes appellat) exemplaria manu sua signauerunt
quòd multo inferioris gradus Principes nunquam facere con
uerunt, quo magis mirum Quabacundonum (quæ suprema
perii dignitas est) id ipsum fecisse, hoc potissimum consilio, vt
exemplari in Iaponia vteremur, alterum in Europam mittendū
curaremus; quo omnibus etiam Christiani imperii Principibus
innotescat, quanto veræ pietatis zelo Catholicæ religionis
crementum studeat promouere. Regina manu & sigillo Regi
gnata litterarum testimonia ad templum nostrum confestim
ferenda curauit, qua ex re quantà læticia & Patrum nostrorum
& Christianorum omnium animi (qui conscriptis statim litem
rumorem istum longè lateque diuulgauerunt) fuerint perfulsi; nec
qui præsens non adfuisset, mente concipere, nedum verbis exp
mere posset. asserentibus plerisque tum Christianis tum infidelibus,
Regis indulgentiam fide omnium esse maiorem. Qui tamen
cùm diploma ipsum oculis intuerentur, sublatis ad cælum manibus
bus capiti id (de more) stupore & admiratione pleni imponebant

P. aut.

P. autem Viceprovincialis, P. Organtino aliiſque nonnullis comitantibus; gratias pro obtento priuilegio Regi acturus ad aulam properauit, quem maiori etiam familiaritate quam antea exceperat, producto inter ipſos ad tres horas de variis rebus ſermone. Cumque imminente cœnæ tempore domum ſe recipere cogitaret, eos retinuit, cœnamque regali planè luxu inſtruxit, dumque acubuiſſent, Regina duarum matronarum miniſteria fercula quædã ad P. Viceprovincialẽ (qui tamen vultum eius nunquam adhuc conſpexerat) miſit, eumque nòmine ſuo ſalutari iuſſit, non minimam ſe voluptatem ſenſiſſe aſſerens, quòd primæ ipſius petitioni cumulatè ſatiſfeciffet, paratam ſe in omnibus, quæ deinceps ab ea poſtularurus erat, offerens. Peracta iam tandem Voſacana viſitatione Meacum contendit, vbi à Chriſtianiſ qui diebus aliquot ipſius aduentum expectarant, & extra vr̄bis mœnia obuiam proceſſerant, honorificè fuit exceptus; ac primũ omnibus rebus poſthabitis loci Proregem, deinde Quabacundoni nepotem, cui cum ſeptuaginta milium virorum præſidio nouæ arcis Palatiorumque quæ (vt diximus) paſſim extruebantur cura demandata erat, ſalutaturus acceſſit. cui cum humanitatis officia omnia exhibuiſſet, opinione citiùs diſcedenti edulia quædam lautiora eo ferè momento ſibi è variis regni finibus aduecta obtulit. Inſtabant quidem apud P. Viceprovincialem Chriſtiani, vt ad menſes aliquot ſua eos præſentia perfrui pateretur; ſed quia vrgentiſſima ipſum negotia aliò vocabant, viginti quatuor dierum moram perentibus agrè indulſit. quibus peractis Voſacani denuò reuerſus antequam Bungum verſus iter conuerteret, die quodam feſto ſolemne ſacrum celebrandum curauit. ad quod Chriſtiani Meaco, Saſaia, Vomio, multiſque aliis remotioribus ex locis magna frequentia gregatim accurrerunt, ac frequenti peccatorum expiatione, corporiſque & ſanguinis Chriſti communionẽ, ſeptingenti & ampliùs diſtincti ſexus & conditionis homines diem iſtum concelebrarunt. Quo tempore Auguſtinus Yaquiadonus ſub Quabacundono maris Præfeſtus, ac Fachirandoni Bigenſis Regis quatuordecim annorum pueri, triumque regnorum Domini, & Quabacundoni adoptiuũ filii ſubditus tanto ſtudio ad laborauerit, vt regnorum iſtorum Primates ſacrę concioni intereſſent, vtque trimenſtris ſpatio, quo illic Viceprovincialis egit, plurimi ad ſacras cõſuetudines cõfluèrent, ac in fide Chriſtiana fideliter edocti, per baptiſmalis ablutionis Sacramentum fidelium commercio aggregarentur. Inter quos duo fuerũt præcipui regni adminiſtratores, qui poſtquã Chriſtiana inſtitutionis principia percepiffent, tantã

ex ea delectationem conceperunt, ut oblata occasione ac oppor-
tunitate Christi fidelium cœtui & ipsi adiungi concupiscerēt: dis-
mulanter tamen, quod Regis matrem Christianorum religio-
inensam & cultui Idolorum addictam nouissent. Hoc tamen
pud Fachirandonum Regem effecerunt, ut priuilegiorum visis li-
teris à Quabacundono impetratis, alias eiusdem tenoris litteris
P. Viceprovinciali traderet, quibus Quabacundoni exemplo e-
dem in regno suo diuini uerbi diuulgandi auctoritatem se Pat-
ribus facere testaretur, ac diuinæ legis cultoribus in urbe Vocaca
totius regni Bigensis principe ciuitate, Ecclesias ac Collegia
tribus extruere permetteret, seque Christianorum rebus non
futurum non obscure significaret. Quam certè occasionem, cum
Patrum eò ablegandorum dabitur opportunitas, non negligimus.
Tum autem nihil maiori studio expetendum nobis putamus,
quàm ut in Regnum Manguccinorum accessus panderetur
in quo felicis memoriæ P. ac Magister Franciscus & Cosinus Te-
res Euangelicæ ueritatis fundamenta olim iecerant, cum primo
in Iaponiam essent ingressi. Ob id scilicet quod, malo Christiani-
tatis fato, à Prouinciæ Regibus Principibusque conatus non
semper fuissent infracti; adeò ut triginta & amplius annorum
termedio spacio, rarò quidem & nisi in transitu, istius trad-
Christiani à P. Francisco Cabrallio in Meacum proficiscente
tarentur. Desiderium autem nostrum regnorum (quæ non
rant numero) amplitudo augebat, ex quibus amplissimos Catho-
licæ fidei fructus sperabamus. Cui rei insignem occasionem hoc
no præbuit Conderas Cambixois, Christi fidem ante triennium
professus, ac Quabacundoni in urbe Vocaca nobilis ac illust-
cliens, cuius singulari prudentia in seriis, quæ cum Rege Am-
guccinorum habebat, negotiis utebatur; qui cum P. Vicepro-
cialemsi uisendi causa subinde accederet, & non simulato
affectu omnem in propaganda religione cæterisque rebus, quæ
ad Dei cultum pertinebant, operam offerret, se breui cum Leg-
titulo ad Amanguccinorum Regem à Quabacundono ablegan-
dum subindicauit: unde arrepta occasione cum P. Vicepro-
lis obnixè rogauit, ut à Rege Amanguccinorum gratiam ueniam
que impetraret, ut inter regni sui Christianos nostræ Societatis
Patribus habitationem permetteret. quam prouinciam extrema
diligentiam pollicitus libens in se recepit; tandemque profecto
Deo Regis animum inclinante, litteras ad P. Vicepro-
quibus libera in Amanguccinorum prouincia habitatio Patri-
concedebatur, impetrauit. Sed antequam ulterius in hoc arg-
men-

mento progrediar, res quaedam memoratu digna exponenda occurrit, quæ in Acaxo, cuius prouinciæ administratio Iusto Vcondono iam nuper obtigerat, accidit. Cùm enim Christianus hic Princeps susceptæ administrationis munus exequi primùm incepisset, non parua in ipso principio oborta fuit difficultas in extirpandis citra seditionis periculum idolorum (quæ in ista regione plurima erant) simulachris, cui difficultati diuina prouidentia hoc quo sequitur modo occurrit: Cùm namque omnes Idolorum Sacerdotes hac de causa conuenissent, vt communicatis inter se sententiis quid circa hanc rem facto opus esset sagaci consilio dispicerent, in hoc omnes consenserunt, Principem suum, cuius imperio subiecti erant, contempto Deorum suorum cultu Christianæ legis institutum sectari, eiusque ampliandæ miro studio teneri, sicuti recenti Tacaxuchiorum exemplo erant edocti, cuius ditionis nobiles omnes sublatis de medio idolorum (quos Camis & Fotoquis vocant) statuis, ad veri Dei notitiam perduxerat. ex quo pro explorato habebant, quodd id ipsum in Acaxo non obstaculis fetuētissimis Sacerdotum precibus moliretur. Et quoniam pari industria prosperis Christianorum successibus Darius quoque Iusti pater fauebat, vnicum hoc extremumque remedium retinendum esse statuerunt, vt omnibus idolorum sculptilibus simulachris collectis, nauique impositis, supplices se coram Quabacundoni matre ac Regina vxore idolorum cultui plurimum adhuc tribuentibus sisterent; sperantes fore vt si ipsæ vel apud Quabacundonum vel Vcondonum intercedere fuissent dignatæ, res omnis sibi ex animi sententia succederet. Approbaro itaque ab omnibus consilio, Sacerdotes vehentes secum exules Deos Vosacam versus cursum direxerunt, ac mox facto libello supplice Quabacundoni matrem ac Reginam vxorem adierunt; quæ propter Regis absentiam moram eos aliquam facere, ac de prospero negotij successu bene sperare iusserunt; effecturas se pollicentes, vt cum à Regni Micaniæ expeditione victor reuertetetur, voti compotes facti recederent. Quo tandem reuerso, cùm Bonzorū aduentus causam studiosè mater ac Regina exposuissent; Rex, qui nullam omnino fiduciam nullamque in vanissimis Diis spem reponendam esse vel naturalis iudicij lumine illustratus semper existimârat, vultu subirato respondit: Equidem Acaxensis prouinciæ administrationem Iusto Vcondono commisi, ad cuius functionem pertinet hac de re pro arbitrato suo, nullo mihi in eius imperio iure reseruato, statuere. Bunzi autè qui huc vanissimos Deos, aduexerunt, eosdè, si videbitur, vel humeris suis onerari

subiectis efferant, Teunusium arida ligna deferant, ac à nostris
quàm citissimè presentia subducant. Iustus verò Vcondonns ha
audita repulsa, ingenti latitia exultans, omnipotenti Deo gratias
quàm potuit humillimè egit. Priusquam P. Viceprouincialis Sa
caia abcederet, Augustinus Yacurandonus iteratis subinde prec
bus ab eo contenderat, vt ad Insulam quandam, Quabacundo
liberalitate pro iusto seruitij exhibiti premio, in Bigensi regno
obtentam Patres quosdam mittendos curaret, nihil sibi magis
votis esse affirmans, quàm cum duabus exstructis munitissimis ar
cibus Dominium Imperiumque stabiluisset, omnes insulani, ex
structis passim templis sanctæque crucis trophæis erectis, ad san
ctis fidei lucem pulsas infidelitatis tenebris se conuerterent; ex
ditam illam esse viam subindicans, vt in Bigense regnum Christi
Euangelium aliquando transferretur. P. Viceprouincialis piis Ca
tholici Principis votis annuendum ratus, P. Gregorium Celsu
dem cum fratre Ioanne Iaponensi ed ablegauit. Qui cum pro
mum ad veritatem Euangelicam audiendam insulanos inuita
rent, centum & eo amplius in prima concione auditores habu
runt, quorum media pars, cum quæ à Patribus dicerentur medi
criter caperet, cæcitatem in qua ad illum vsque diem vixerat ex
trahi cœpit, subornatis nonnullis qui omnium nomine Bonum
adirent, & quæ à Patribus audierant ordine narrarent, quæ si
ra essent, nihil idolorum cultu vanius esse palàm testarentur,
rantes vt si quid pro sectæ suæ defensione in promptu haberent
idipsum in medium proferrent. Ipsi autem obmutescentes nihil
omnino responderunt, sed crassam ignorationem professi se in
perata facturos, Christianamque doctrinam audituros, & si san
videretur, depulso gentilitatis errore Christi fidem amplectur
promittentes. neque id simulanter dicebant, nam eodem fere
pore quinquaginta ex iis per Baptismi Sacramentum ad
Christi fidelium numerum auxerunt. Cumque in catechistica
stitutione Patres constanter perseuerarent, melioris spiritus sug
gestionem factum est, vt ante primi mensis lapsum mille & quadring
genti in sacro Baptismatis fonte mergerentur. quibus ingentem
cruce[m] septem vlnarum longitudine Pater erexit, centum Neo
christianis locum vbi erigenda erat feruenti in Christum religio
ne preparantibus. Adhibuerunt præterea tantam in subuertendis
Idolorum statuis diligentiam, vt in vniuersa Insula nullum, quod
in minuta frustra non disseccaretur, remanserit. Quo factopulcherr
rimum ecclesiæ fabricandæ locum delegerunt, qui aureorum et
reorumque malorum & id genus aliis arbusculis vndique septa

erat. Cùm autem in quodam insulæ pago nonnulli Euangelicæ veritati aures ocluderent, diuinæque legi pertinaciùs reluctarētur, diuina vindicta accidit, vt quidam ex his spiritu maligno torqueri furisq̃ue agi periculosè cœperit, quo viso ceteri rei nouitate perterriti festinantes, ac Bap̃tismum pia deuotione expetētes, ad Patres accurrerunt. quæ res multorum in fide seruanda constantiam non mediocriter adauxit.

Cùm P. Viceprouincialis in insulam quandam cogitaret, à Noximandono totius Iaponiæ pirata famosissimo occupatam, qui in quodam munitissimo loco non paruum habebat bellicarum nauium numerum, quibus maris illius sinus omnes ita infestabat, vt omnes ferè, qui littoralem plurimarum prouinciarum oram accolunt, potentia suæ metu tributum, quo ab incursionibus suorum liberentur, in singulos annos illi pendere cogantur: tantum Deo auspice apud Piratam effecit, vt liberam quocunque vellet nauigandi facultatem (saluum conductum vulgus appellat) & sibi & Patribus impetraverit. Missum enim ab eo cum muneribus eius rei obtinendæ causa fratrem sacris nec dum initiatum, tantæ beneuolentiæ significatione Noximandonus excepit, vt tandem cum serico vexillo maiorum suorum insignibus ornato, quo nostros infestare volentibus ostenso, ab omni hostili impetu liberarentur, fratrem humaniter remisit.

Idem P. Viceprouincialis cùm ad regnum Yxo appulsus esset, dictu mirum quam Regi Cobaicayandono gratus aduentus eius extiterit. A quo cùm commendatitias ad quendam cognationis ipsi iure deuinctam plurimorumque regnorum Dynasten studiosius petiisset; quibus Patribus nostris in Amanguccinorum finibus habitationem liberamque propagandi Euangelij templaque erigendi potestatem impetraret; vtque Rex ipse quod Patris nomine à cognato petiturus erat in suo quoque regno fieri indulgenter permitteret: Dei singulari beneficio factum est, vt voti sui compos effectus recederet. At quoniam leuem aliquam diuinæ legis mentionem apud ipsum fecerat, pridie quàm nauem abiturus conscenderet, Scribam suum ad fratrem Damianum Iaponensem de nocte Remisit, vt dubia quædam circa Christi legem & Guenxianorum sectam quam ipse sequebatur soluenda proponeret, satis apertè declarans quanta auiditate Christianam veritatem cognoscere gestiret, de qua nihil adhuc præterquam quòd ex Patre Viceprouinciali obiter didicerat se audiuisse fatebatur. Et quia ex eo tempore longè aliam ac priùs de Christi religione opinionem

imbiberat, veram ac genuinam eius cognitionem ardentibus
tis exerebat.

P. Viceprouincialis Yxo relicta, tertio postquam recesserat
in Bungum deuectus, ex ingenti tum Patrum nostrorū, tum re-
quorum Christianorum exultatione ac consolatione, maximam
voluptatem persensit. De Bungensis autem regni successibus nil
certi habemus, cuius Reuerentiam vestram certiozem faciamus
sed aliorum sermone ac litteris quid illic agatur propediem
ceberis. Hoc tantum ad nostras aures peruenit, Regem recentem
inauguratum plurimas easque munitissimas arces amisisse, sap-
que cum inimicis congressum aduerso Marte confixisse, ac ta-
dem Quabacundoni Tenzæ Domini patrocinio se suaque omnia
commisisse; ipsumque Quabacundonum auxiliares illi copias
tra Saxumanos hostes promisisse, eiusque nomine bellum
denunciasse, ac donec exercitus terra marique instrueretur, pro-
fidiarium militem ad Tacchibanam arcem quā in Bungum ac-
tus patet missum esse, ac circa eam triginta hominum millia
armis iam tum excubare, Eosque tamen, quod propter nimiam
finitatem arx custoditu difficilis esset, in quam ex omni parte
stes impetu facto possint irrumperere, extra metum periculumque
non esse: præsertim quod rem haberent cum hoste rei militaris
non minus perito, quam audace ac intrepido: Saxumanos vero
qui arcem obsidio premere moliebantur, viginti milliam per-
tum numerum explete.

Regis mater satis benigno in Christianos animo esse videtur
ad eodē vt extra spem non simus omnino, vt ad Christianæ fidei
ritatem aliquando pertrahatur, in quo tamen tanto nobis ma-
xi conatu erit ad laborandum, quanto ipsa cultui Fachinanni be-
lorum Præsidis Dei, qui per vniuersam Būgum summa veneratio-
ne colitur, ac ad quem ipsa paternum genus refert, est addictio.
Hanc cum, captata tēporis opportunitate, regia stirpe orta pro-
la Maxentia cum sorore Reginae filia impensius rogarent, vt
Viceprouincialis præsentia non aspernaretur, se exorari passa est
ac Patrem, cui hoc diuinitus concessum videtur, vt miro artificio
mortalium corda flectere & quo velit inducere norit, maximo
honore ac beneuolentia in regalem aulam admisit, & missis postea
ea muneribus pium in illum animi affectum sapius testata fuit.
Ad eodē potenter humanæ industriæ defectum Dei bonitas supple-
In Reginae aula, inferioris conditionis ministris exceptis, sexaginta
ta circiter heroides Christianæ erant, quarum maior pars Re-
giae proli Maxentiæ famulabatur. Ipsa porro Regina odio tā in-
perat

terato Christianæ legis sectatores prosequi solet, vt si quando quadam ex ministris illi occurrisset ad Deiparæ Virginis honorem rosarium (vt vulgata voce liberius vtar) manu tenens, id ipsi de manibus tolleret, ac regalis oblita dignitatis in igne indignabunda projiceret: Nunc autem mutato in melius cõsilio; & rosario liberius vti, & piarum precum pensum virgini matri persolvere omnibus permittit, quas vt ex Christiana legis præscripto festis diebus sacro Missæ officio intersint vltro sæpe cohortatur.

Cicamorus Francisci Regis, cui Pantaleoni nomen est, filius, à Cicacata Meoqueq; temporalis domino adoptatus, superiori anno in fide suscepta non nihil vacillare visus, nunc superata têtatione in ea ad omnium admirationem constâter progreditur, ad quam præcipuos quosq; Domini sui proceres inuitat, quos vt magis exëplo suo pelliciat, peccata cum largo lachrymarû imbre sæpe confiterur, ac nuper etiam vtroq; poplite flexo cereum accensum manu tenens rem diuinam reuerenter audiuit.

Bello contra Saxumanos, cû plurimi Principes, inter quos Amanguccinorum Prorex etiam erat, conuenissent: P. Viceprouincialis oblatam occasionem neutiquam contemnendam ratus, cû Proregem salutandi causa adiisset; litteras obtinuit, quibus Amanguccini regni Gubernatorib⁹ imperabat, vt P. Christophorû Morieram, qui ad eos Viceprouincialis mandato subq; permisso mittebatur, patrocínio suo ac studio, quibuscunq; rebus possent, iuuarent. Atque ita factum est vt Christiani Amanguccinæ ciuitatis deposito metu Patri obuiam profecti, eum festiuis acclamationibus in urbem adduxerint: in qua cum maximo fidei nostræ incremento hodie etiam comoratur.

Erat autem Amangucci Christianus quidam tenuioris fortunæ quidem vir, sed ætate maturiore & ingenii dexteritate venerandus. Is cû fortè falce lignorum onustus è silua rediret, paganos Deo cuidam suo sacrificantes offendit, quorum cæcitate propius accedens eû acriter coarguisset, non futilibus rationibus ostendit maximè insipientiæ argumētum esse, veri Dei celi & terræ conditoris cultu relicto, se uipilibus diuinos honores exhibere, à quibus salus nulla erat cuiquam expectanda, quod si sublata erroris nebula clariùs intelligere vellent; se pro ingenii modulo, melioris concionatoris negata præsentia, quod spiritus melior suggereret docturum promittebat. Placuit gentilibus senis grandæui oratio, & auribus ad audiendû paratis viri numero penè ducenti circumsteterunt, tantaq; attentione quæ proferebat exseperunt, vt eum, donec plenius quæ ad Christi fidem pertinerete

percepissent, à se discedere non paterentur, quorum precibus annuendum ratus, donec lustrali vnda omnes expiati essent cum iis permansit. Cumque eundem paucorum dierum interposita mora reuocassent, sciscitaturi quid pagi Domino, qui captis indicta pœna susceptam recentem fidem abiurare eos iubebat, responderent: Senex vultu ad lenitatem composito, Ignoro equidem (inquit) an pro Christi fidei professione vitam profunderere mereamini; Quare si videbitur hoc modo Domini vestri mandato occurrere, Vos tamen Christi professi sitis, ab eius cuius dominio subditi estis mandato ne latum vnguem recessuros, in iis potissimum quæ ad politicam & civilem vitæ rationem non autem quæ ad animæ salutem propriè pertinent, inquam nihil ille iuris nihil imperii habet. Quamobrem cum nobis docentibus quis verus Deus mundi creator humanique generis redemptor existat probè perceperitis; illum solum colite, ac etiam cum præsentis vitæ periculo adorare. Plecuit consilium; neque tamen asperius quicquam in eos Tyrannus statuit.

Anno reparatæ salutis 1586. terra tam terribili concussione tremuit, ut post hominum memoriam tali motu Iaponia non fuerit vnquam concussa. A Sacaiæ enim prouincia ad Meaco usque quadraginta dierum continuo motu terra contremuit. In ipsa autem vrbe Sacaiæ sexaginta aedes collapsæ sunt. Nagasamæ, quod est in regno Vomi mille ædium numero celebre municipium, terra hiata facto mediam ædium partem absorbit reliquas voraci flamma incendium vastauit. In Meaco ingens idolorum templum & domus præterea aliquot conciderunt. In ditione Uccaza locus erat à mercatoribus multum frequentatus, (Nagasamam etiam incolæ vocant) qui cum diebus aliquot horrendo tremore fuisset concussus, à mari vicino fuit absumptus, cum enim solito magis intumisset, ingens fluctus domos percussit prostravit, & quicquid attigisset recedens abstulit, ac in profundum submersis habitatoribus pertraxit; sola arcis superficie spuma maris operta relicta. In regno Mino arx erat munitissima in montis cacumine posita, quæ cum grauiore motu diu multumque fuisset concussa, tandem aperta terra ab hominum conspectu ita euauit, ut eius nullum deinceps vestigium (lacu arcis fundamenti locum occupante) apparuerit. Simile quid in prouincia Ixcia accidit, & ut semel dicam, tam horreni passim hiatus apparuerunt, ut pila ferrea sclopeto missa ad alteram voraginis extremitatem non pertingeret, ex quibus tantus fœtor ascendebat, ut

iter

iter illac facere viatores non possent. Sub initium horum motuum Quabacundonus Sacomoti in arce Achecina agebat, sed terrore percussus per dispositos equos Vosacam maioris securitatis causa reuersus fuit, cuius palatia, etsi violento impetu concuterentur, non tamen corruerunt. Hæc sunt quæ circa P. Viceprouincialis nauigationem narratu digna occurrerunt. De iis quæ in Ximo, Bungo, & Meaco geruntur, annuis P. P. nostrorum litteris prolixè docebitur R. V. cuius piis precibus ac sacrificiis Deo nos iugitur commendari expetimus. Ex regno Nagoti, ac portu Ximonechii. Idib. Octob. 1586.

ALEXANDER VALIGNANVS PRÆPOSITVS

PROVINCIALIS INDIE R. P. CLAUDIO

Aquauiua Præposito Generali Societatis IESV.

Dluturnam afflictionem omnium nostrum respicere, ac spiritali consolatione tandem lenire D. Deo nostro visum fuit. Cum enim partim propter moram Procerum Iaponensium omnium opinione maiorem, qui post tredecim mensium nauigationem nullum adhuc in Iaponiam portum attigerant: partim propter superioris anni naufragium, quo naus S. Iacobi nomine celebrata, cum tam frequenti Patrum nostrorum numero, à voracibus maris fluctibus absorpta fuit, in graui luctu ac mœtore perstitissemus: in tantorum malorum solatium, hoc anno qui nunc agitur septendecim nostrorum tum Patrum tum Fratrum ac Iaponensium Procerum auspicato reditu exhilaratissimum, quos propter plurima ac præsentissima pericula, in quæ inter nauigandum inciderunt, Dei benignitate ac singulari prouidentia fuisse seruatos merito confiteri debemus. Nam antequam ad Mosambicum portum, ubi tempestatum metu hybernare coacti fuere, accessissent; inter cætera pericula illud maximum videri potest, quod cum naus qua vehebantur quinque tantum cubitis a vado abesset, ac ob id eiectis anchoris subsisteret; tanto ventorum impetu iactata fuerit, vt anchorarum funes vno excepto, cuius beneficio à submersionis periculo fuerunt liberati, omnes rumpèrentur. Cum autem Mosambico relicto huc cursum direxissent; inter plurima ventorum tempestatumque incommoda illud præcipuum fuit, quod cum plenis velis ac secundo cursu triremis ferretur, subita exorta tempestate ita repente ventus impetuosior eam in latus impulit, vt vela vna cum antennis maris

Gg 5

vndis